

til formål at hindre, begrænse eller for-
dreje konkurrencen.

8. De eneforhandlingsaftaler, der afsluttes mellem en producent og en uafhængig enerepræsentant, falder ikke nødvendigvis, som sådanne, ind under forbudet i artikel 85, stk. 1. Men en aftale mellem en producent og en forhandler, der indebærer, at de nationale skillevægge i medlemsstaternes samhandel genoprettes, kan være af en sådan natur, at den strider mod Fællesskabets grundlæggende mål.
9. Fastslåelsen af en overtrædelse af artikel 85, stk. 1 skal begrænses til de bestemmelser, der udgør en overtrædelse, når de kan adskilles fra resten af aftalen.
10. EØF-traktatens artikel 36, 222 og 234 udelukker ikke helt, at fællesskabsretten kan have indflydelse på håndhævelsen af nationale industrielle ejendomsrettigheder.

Det er uforeneligt med Fællesskabets konkurrenceordning, såfremt de rettigheder, der følger af varemærkelovgivningen i de forskellige lande, misbruges til at omgå virkningerne af Fællesskabets kartellet.
11. Under en sag for Kommissionen om en eneforhandlingsaftale, er Kommissionen ikke forpligtet til ex officio at opfordre de eneforhandlere, som ikke er parter i aftalen, til at medvirke i sagen.
12. Kommissionen kan ikke nøjes med at kræve, at virksomhederne fører bevis for, at forudsætningerne for dispensation

fra forbudet efter EØF-traktatens artikel 85, stk. 3 er opfyldt, men har pligt til med egne midler at bidrage til opklaring af de faktiske, relevante forhold.

Domstolsprøvelsen af de vanskelige økonomiske vurderinger, som Kommissionen har anlagt i forbindelse med spørgsmålet om dispensation fra kartelforbudet, må tage hensyn til vurderingernes karakter og begrænse sig til en undersøgelse af rigtigheden af de faktiske omstændigheder og Kommissionens henførelse af disse under gældende ret. Denne prøvelse skal først og fremmest dreje sig om afgørelsernes begrundelse, hvoraf det skal fremgå, hvilke kendsgerninger og overvejelser de nævnte vurderinger er baseret på.

13. Til den forbedring af produktionen og varefordelingen, som er en betingelse for dispensation, kan man ikke henregne enhver fordel, som aftalen medfører for parternes produktions- eller salgsvirksomhed, da indholdet af forbedringsbegrebet ikke bør være afhængigt af de særlige kontraktforhold i det foreliggende tilfælde. Forbedringen må navnlig indebære mærkbare objektive fordele, som kan opveje de ulemper, som aftalen medfører for konkurrencen.

Ved skønnet over vægten af de forskellige kendsgerninger, den har fået forelagt, skal Kommissionen både vurdere deres indvirkning på en objektivt konstaterbar forbedring af produktionen og varefordelingen og undersøge, om de heraf følgende fordele er tilstrækkelige til, at de tilsvarende konkurrencebegrænsninger kan anses for nødvendige.

I de forenede sager 56/64 og 58/64

ÉTABLISSEMENTS CONSTEN S. à r. l., Courbevoie (Seine), repræsenteret af advokat ved appelretten i Paris, J. Lassier, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat J. Welker, 6, rue Willy-Goergen,

sagsøger i sag 56/64,

og

GRUNDIG-VERKAUFS-GMBH, Fürth (Bayern), repræsenteret af forretningsføreren, Max Grundig, bistået af advokaterne H. Hellmann og K. Pfeiffer, Köln, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat A. Neyens, 9, rue des Glacis,

sagsøger i sag 58/64,

støttet af

REGERINGEN FOR DEN ITALIENSKE REPUBLIK, repræsenteret af A. Maresca, befuldmægtiget minister og viceafdelingschef ved udenrigsministeriets retsafdeling, som befuldmægtiget bistået af P. Peronaci, stedfortrædende kammeradvokat, og med valgt adresse i Luxembourg på den italienske ambassade, 5, rue Marie-Adélaïde,

intervenient i de to sager,

REGERINGEN FOR FORBUNDSREPUBLIKKEN TYSKLAND, repræsenteret af V. Everling, ministerialråd, og H. Peters, regeringsråd, og med valgt adresse i Luxembourg på kansellet for Forbundsrepublikken Tysklands ambassade, 3, boulevard Royal,

intervenient i sag 58/64,

mod

KOMMISSIONEN FOR DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE FÆLLESSKAB, repræsenteret af sine juridiske rådgivere, G. Le Tallec (sag 56/64) og J. Thiesing (sag 58/64), som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg på sekretariatet for de europæiske udøvende organers juridiske tjeneste, 2, place de Metz,

sagsøgte,

støttet af

FIRMA WILLY LEISSNER A/S, Strasbourg, repræsenteret af advokat C. Lapp, Strasbourg, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat H. Glaesener, 20, rue Glesener,

FIRMA UNEF, anpartsselskab efter fransk ret, Paris, repræsenteret af R. Collin, advokat ved appelretten i Paris, og P. A. Franck, advokat ved appelretten i Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat E. Arendt, 6, rue Willy-Goergen,

intervenienter,

angående annullation af Kommissionens beslutning af 23. september 1964 i en sag om traktatens artikel 85 (IV/A-00004-03344 »Grundig-Consten«),

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten Ch. L. Hammes, afdelingsformændene L. Delvaux og W. Strauß, dommerne A. M. Donner, A. Trabucchi (refererende), R. Lecourt og R. Monaco,

generaladvokat: K. Roemer

justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Præmisser

K l a g e p u n k t e t v e d r ø r e n d e d e n a n f æ g t e d e r e t s a k t s
k a r a k t e r

Sagsøgeren Consten gør gældende, at væsentlige formkrav er blevet tilsidesat, da den i De Europæiske Fællesskabers Tidende offentliggjorte tekst betegner den anfægtede retsakt som »direktiv«, selv om direktiver ikke kan rettes til privatpersoner.

Da det drejer sig om en retsakt, der er rettet til virksomheder, som er nævnt ved navn, er det kun den tekst, der meddeles modtagerne, som er afgørende;

heri hedder det: »Kommissionen har truffet nærværende beslutning«;

indsigelsen kan således ikke tages til følge.

K l a g e p u n k t e t a n g å e n d e t i l s i d e s æ t t e l s e a f k r a v e t
o m h ø r i n g

Sagsøgeren Consten klager over, at kravet om høring er blevet tilsidesat, idet Kommissionen ikke har tilstilet firmaet alle sagens akter;

sagsøgeren Grundig klager over det samme, navnlig med hensyn til to skrivelser fra franske og tyske myndigheder, som Kommissionen har taget i betragtning ved sin afgørelse.

Kommissionens behandling af sagen i henhold til traktatens artikel 85 er en administrativ behandling, hvorunder der, inden afgørelse træffes, skal gives de implicerede lejlighed til at udtale sig om de klagepunkter mod den pågældende aftale, som Kommissionen mener at burde gøre gældende; med henblik herpå skal de implicerede gøres bekendt med de omstændigheder, der danner grundlag for klagepunkterne;

det er dog ikke nødvendigt at tilstille de implicerede samtlige sagens akter;

i det foreliggende tilfælde synes der i Kommissionens skrivelse af 20. december 1963 at være nævnt alle de omstændigheder, som var nødvendige til begrundelse af de fremhævede klagepunkter; skrivelsen er forskriftsmæssigt tilstilet sagsøgerne, der både skriftligt og mundtligt har kunnet fremkomme med deres bemærkninger hertil;

den anfægtede afgørelse er kun baseret på de klagepunkter, som har været inddraget under denne behandling.

Sagsøgeren Consten hævder, at afgørelsen også tilsidesætter kravet om høring derved, at den ikke nævner sagsøgerens vigtigste argumenter over for Kommissionen og navnlig heller ikke kravet om yderligere undersøgelser.

I en administrativ sagsbehandling af denne art er forvaltningsorganet imidlertid ikke forpligtet til at begrunde en afvisning af de impliceredes argumenter;

efter det anførte er det ikke godtgjort, at de impliceredes krav på høring under sagens behandling ved Kommissionen er blevet tilsidesat;

indsigelsen herom er altså ubegrundet.

K l a g e p u n k t e t a n g å e n d e k o n s t a t e r i n g e n a f o v e r t r æ d e l s e n i s e l v e a f g ø r e l s e n

Den tyske regering gør gældende, at væsentlige formkrav er blevet tilsidesat, hvilket den baserer på, at overtrædelsen kun burde være konstateret i afgørelsens begrundelse og ikke i selve afgørelsen.

Denne konstatering danner grundlag for aftaledeltagernes pligt til at bringe overtrædelsen til ophør;

dens følger for de berørte virksomheders retlige situation afhænger ikke af dens plads;

dette klagepunkt forkastes derfor på grund af manglende retlig interesse.

Søgsmålsgrundene angående anvendeligheden af artikel 85, stk. 1 på eneforhandlingsaftaler

Sagsøgerne hævder, at forbudet i artikel 85, stk. 1 kun gælder for såkaldte horisontale karteller;

den italienske regering gør desuden gældende, at eneforhandlingsaftaler ikke er »aftaler mellem virksomheder« i den betydning, der er forudsat i den nævnte bestemmelse, idet aftaleparterne ikke befinder sig på samme niveau;

over for aftaler af denne art kan konkurrencefriheden kun beskyttes gennem artikel 86.

Ordlyden i artiklerne 85 og 86 giver ingen holdepunkter for en sådan sondring mellem disse bestemmelser under hensyn til de deltagende virksomheders plads i den økonomiske kæde;

artikel 85 gælder generelt for alle aftaler, der fordrejer konkurrencen inden for fællesmarkedet, uden hensyn til, om disse aftaler er indgået mellem virksomheder, der konkurrerer med hinanden på samme omsætningstrin, eller mellem virksomheder fra forskellige trin, der ikke konkurrerer med hinanden;

der kan principielt ikke foretages en sondring, hvor traktaten ikke sondrer.

Artikel 85's mulige anvendelse på eneforhandlingsaftaler kan heller ikke udelukkes med den begrundelse, at leverandør og forhandler ikke konkurrerer indbyrdes og ikke befinder sig på samme niveau;

konkurrencefordrejninger i den i artikel 85, stk. 1 forudsatte betydning fremkaldes ikke bare af aftaler, som begrænser konkurrencen mellem deltagerne, men også af aftaler, der hindrer eller indskrænker den konkurrence, som kunne udspille sig mellem en af deltagerne og tredjemand;

det er herved uden betydning, om aftaleparterne med hensyn til økonomisk position og funktion befinder sig på samme niveau;

dette gælder så meget mere, som parterne ellers ved hjælp af en sådan aftale kunne søge til skade for forbrugerne eller aftagerne at sikre sig en urimelig fordel, som ville være uforenelig med artikel 85's almindelige formål, ved at hindre eller begrænse konkurrencen fra tredjemand med hensyn til det pågældende produkt;

herefter kan en aftale mellem virksomheder på forskellige omsætningstrin, selv om den ikke medfører misbrug af en dominerende stilling, være egnet til at påvirke handelen mellem medlemsstaterne og tillige have til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen, således at den falder ind under forbudet i artikel 85, stk. 1.

Det ville endvidere være urigtigt at sammenligne den situation, hvor en producent har indgået en aftale om eneforhandling med forhandleren af sine produkter og derfor er omfattet af artikel 85, med det tilfælde, hvor en producent på en eller anden måde, f. eks. ved brug af handelsrepræsentanter, har inkorporeret afsætningen af sine produkter i sin egen virksomhed og derfor ikke omfattes af artikel 85; disse tilfælde er retligt forskellige;

de frembyder i øvrigt forskellig interesse, idet to afsætningsmåder, hvoraf den ene er inkorporeret, den anden ikke, ikke kan have samme virkninger;

selv om forbudet i artikel 85, forudsat de øvrige betingelser er opfyldt, gælder for en aftale mellem flere virksomheder, men ikke, hvor det kun drejer sig om en enkelt virksomhed, som varetager sin egen afsætning, følger det ikke heraf, at det kontraktlige forhold ifølge en aftale mellem en producent og en forhandler må anses for lovligt under hensyn til en — i øvrigt ufuldkommen — økonomisk analogi og i strid med den nævnte bestemmelse;

selv om traktaten i øvrigt i førstnævnte tilfælde ikke er tænkt at skulle gribe ind i en virksomheds interne organisation gennem sin artikel 85 og kun, ved hjælp af artikel 86, skal udløse sine virkninger, hvor der foreligger misbrug af en dominerende stilling, gør der sig ikke en tilsvarende tilbageholdenhed gældende, når forstyrrelserne af konkurrencen følger af en aftale mellem to forskellige virksomheder, som det i almindelighed er tilstrækkeligt at forbyde.

En aftale mellem producent og forhandler, som tager sigte på at genoprette de nationale skranker for handelen mellem medlemsstaterne, ville i øvrigt kunne stride mod Fællesskabets mest grundlæggende mål;

traktaten, som efter sin præambel og sit indhold har til formål at afskaffe skrankerne mellem staterne, og som, ved strenge bestemmelser, modvirker genoprettelsen af disse skranker, kan ikke indeholde mulighed for, at virksomhederne skaber nye hindringer af denne art;

artikel 85, stk. 1 skal forfølge dette mål, også hvor det drejer sig om aftaler mellem virksomheder på forskellige omsætningstrin.

De sidste anbringender kan således ikke lægges til grund.

K l a g e p u n k t e t v e d r ø r e n d e R å d e t s f o r o r d n i n g n r .
19 / 65

Sagsøgeren Grundig rejser spørgsmålet, om forbudet i artikel 85, stk. 1 kunne anvendes på den omstridte aftale, inden Rådet havde udstedt forordning nr. 19/65, som giver regler for anvendelsen af artikel 85, stk. 3 på bestemte kategorier af aftaler.

Sagsøgeren fremsatte for første gang denne søgsmålsgrund i sin replik, men denne forsinkede fremsættelse kan ikke begrundes med, at forordningen først blev udstedt, efter at sagen var rejst;

søgsmålsgrunden går i det væsentlige ud på, at Kommissionen ikke måtte anvende artikel 85, stk. 1 inden forordningens udstedelse, da den ikke dengang kunne meddele dispensation for kategorier af aftaler;

da dette forhold forelå inden udstedelsen af forordning nr. 19/65, indebærer denne ikke en ny faktisk omstændighed i den i artikel 42 i Domstolens procesreglement forudsatte betydning, der kan begrunde, at søgsmålsgrunden er fremsat for sent;

denne vil derfor være at afvise.

K l a g e p u n k t e r n e v e d r ø r e n d e b e g r e b e t » a f t a l e r ,
s o m k a n p å v i r k e h a n d e l e n m e l l e m m e d l e m s s t a t -
t e r n e «

Sagsøgerne og den tyske regering gør gældende, at Kommissionen har lagt en urigtig fortolkning af begrebet »aftaler, som kan påvirke handelen mellem medlemsstaterne«, til grund og derfor ikke har godtgjort, at handelen ville have været livligere, såfremt den kritiserede aftale ikke havde eksisteret.

Sagsøgte har svaret, at denne betingelse i henhold til artikel 85, stk. 1 faktisk er opfyldt, såfremt handelen mellem medlemsstaterne på grund af aftalen udvikler sig anderledes end uden den begrænsning, som aftalen medfører, og såfremt dennes indvirkning på markedsforholdene er af nogen betydning;

dette er ifølge sagsøgte tilfældet i den foreliggende sag, navnlig på grund af de hindringer, som den omstridte aftale medfører på fællesmarkedet med hensyn til importen til og eksporten fra Frankrig af Grundig-produkter.

Den nævnte betingelse skal for kartelrettens vedkommende afgrænse fællesskabsrettens gyldighedsområde i forhold til den nationale rets;

kun for så vidt en aftale kan påvirke handelen mellem medlemsstaterne, er den gennem aftalen opståede forstyrrelse af konkurrencen omfattet af det fællesskabsretlige forbud i artikel 85, og i modsat fald rammes den ikke heraf;

i den henseende kommer det navnlig an på, om aftalen direkte eller indirekte, faktisk eller potentielt, er egnet til at bringe den frie handel mellem medlemsstaterne i fare på en måde, der kan skade gennemførelsen af målene for et mellemstatsligt enhedsmarked;

den omstændighed, at en aftale medfører en endog anselig udvidelse af samhandelen mellem staterne, er derfor ikke tilstrækkelig til at udelukke, at aftalen kan »påvirke« samhandelen på den nævnte måde;

da aftalen mellem Grundig og Consten på den ene side hindrer alle andre virksomheder end Consten i at importere Grundig-produkter til Frankrig og på den anden side forbyder firmaet Consten at reeksportere disse varer til andre fællesmarkedslande, påvirker den ubestrideligt handelen mellem medlemsstaterne;

disse begrænsninger i den frie handel samt sådanne, som for tredjemand kan følge af, at firmaet Consten i Frankrig har ladet indregistrere varemærket GINT — som Grundig anvender på alle sine produkter — er tilstrækkelig til, at den omhandlede betingelse må anses for opfyldt;

de herom handlende klagepunkter må således afvises.

K l a g e p u n k t e r n e v e d r ø r e n d e k r i t e r i e t » k o n k u r r e n c e b e g r æ n s n i n g «

Sagsøgerne og den tyske regering hævder, at den omtvistede afgørelse hviler på en urigtig opfattelse af konkurrencebegrebet og af det i artikel 85, stk. 1 indeholdte forbudssystem, idet Kommissionen har begrænset sin undersøgelse til Grundig-produkter;

nævnte begreb skulle først og fremmest referere til konkurrencen mellem ensartede produkter af forskellige mærker;

der skulle være en formodning for, at vertikale eneforhandlingsaftaler i konkurrencemæssig henseende er uskadelige, og intet skulle i det foreliggende tilfælde svække denne formodning;

tværtimod skulle den omstridte aftale have øget konkurrencen mellem ensartede produkter af forskellige mærker.

Princippet om den frie konkurrence gælder for alle omsætningstrin og alle former for konkurrence;

det er muligt, at konkurrencen mellem producenter i almindelighed ytrer sig på mere iøjnefaldende måde end konkurrencen mellem forhandlere af produkter af samme mærke, men det betyder ikke, at en aftale, der begrænser konkurrencen mellem disse forhandlere, ikke skulle rammes af forbudet i artikel 85, stk. 1, fordi den muligvis øger konkurrencen mellem producenterne.

I øvrigt behøver man ved anvendelsen af artikel 85, stk. 1 ikke at tage hensyn til en aftales faktiske følger, såfremt det viser sig, at aftalen har til formål at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen;

det er derfor ikke i sig selv en mangel ved den påklagede afgørelse, at der ikke i forbindelse hermed er foretaget en undersøgelse af aftalens følger for konkurrencen mellem ensartede produkter af forskellige mærker.

Tilbage står således kun at undersøge, om det er med rette, at Kommissionen i den påklagede afgørelse anvender forbudet i artikel 85, stk. 1 på den omtvistede aftale under henvisning til, at der herved er skabt en begrænsning af konkurrencen i handelen med Grundig-produkter;

overtrædelsen, som er fastslået ved den påklagede afgørelse, følger af den absolutte geografiske beskyttelse, som firmaet Consten i henhold til fransk ret opnår ved hjælp af aftalen; på denne måde har sagsøgerne inden for det af aftalen omfattede område villet udelukke enhver konkurrencemulighed i engrosleddet for Grundig-produkter, og man har herved navnlig benyttet to veje;

for det første har Grundig forpligtet sig til ikke — heller ikke indirekte — at levere sådanne varer til tredjemand, som er bestemt for det af aftalen omfattede område;

den begrænsende virkning af denne forpligtelse viser sig tydeligt derved, at ikke bare Consten, men også alle Grundigs øvrige eneforhandlere samt alle tyske grossister har fået forbud mod at eksportere;

for det andet havde den af Consten foretagne indregistrering i Frankrig af varemærket GINT — hvormed firmaet Grundig forsyner alle sine produkter — til formål at udbygge den beskyttelse, som den omtvistede aftale indeholder mod faren for parallelimport af Grundigs produkter til Frankrig, med den beskyttelse, som følger af den industrielle ejendomsret; ingen tredjemand kan således importere Grundig-produkter fra andre af Fællesskabets medlemsstater med henblik på videresalg i Frankrig uden at løbe en alvorlig risiko.

Sagsøgte har i sin afgørelse med føje anlagt en helhedsbetragtning på det således af Grundig opbyggede system, idet vurderingen af det kontraktlige forhold bør ses i den økonomiske og juridiske sammenhæng, som aftaleparterne er gået ud fra, og en sådan fremgangsmåde kan ikke anses for utidig indblanding i retsakter eller retsforhold, som lå uden for Kommissionens behandling af sagen;

de ovenfor konstaterede forhold medfører en isolering af det franske marked og gør det muligt at sælge de omhandlede produkter til priser, som er fri for effektiv konkurrence;

desuden bliver konkurrencen mellem producenterne i reglen mindre effektiv efterhånden, som de har held i deres bestræbelser på i forbrugernes øjne at fremstå med egne mærker, som er forskellige fra de øvrige;

som følge af salgsomkostningernes betydelige andel i totalprisen synes det vigtigt, at også konkurrencen i salgsleddet fremmes;

konkurrencen med andre forhandlere af produkter af samme mærke ansporer sælgeren til en ekstra indsats;

da den omstridte aftale således tilsigter at isolere det franske marked for Grundig-produkter og inden for Fællesskabet kunstigt at opretholde adskilte nationale markeder for produkter af et meget udbredt mærke, fordrejer den konkurrencen inden for fællesmarkedet;

den påklagede afgørelse fastslår derfor med føje, at aftalen er i strid med artikel 85, stk. 1, og hverken de øvrige økonomiske omstændigheder (prisforskelle mellem Frankrig og Tyskland, den repræsentative karakter af den betragtede apparattype, størrelsen af de af Consten afholdte omkostninger), spørgsmålet om rigtigheden af de synspunkter, som Kommissionen har ladet sig lede af ved sammenligningen af forholdene på det franske og det tyske marked, eller aftalens eventuelle gunstige virkninger i andre henseender kan, i betragtning af de ovenfor fastslåede konkurrencebegrænsninger, føre til et andet resultat inden for rammerne af artikel 85, stk. 1.

K l a g e p u n k t e r n e v e d r ø r e n d e f o r b u d e t s o m f a n g

Sagsøgeren Grundig og den tyske regering bebrejder Kommissionen, at den ikke i den påklagede afgørelse har undtaget de bestemmelser i aftalen fra forbudet, for hvis vedkommende der ikke er konstateret fare for konkurrencebegrænsende virkninger, og således har forsømt en nærmere afgrænsning af overtrædelsen.

Det fremgår af begrundelsen for den påklagede afgørelse og af dennes artikel 3, at den i afgørelsens artikel 1 konstaterede overtrædelse ikke følger af Grundigs forpligtelse til at undlade at levere direkte i Frankrig til andre end Consten;

overtrædelsen er derimod en følge af de bestemmelser, som i tilknytning til overdragelsen af eneforhandlingsretten sigter mod, på grundlag af national ret, at hindre parallelimport af Grundig-produkter til Frankrig og sikre eneforhandleren en absolut områdebeskyttelse.

Den manglende retsvirkning i henhold til artikel 85, stk. 2 rammer kun de dele af en aftale, der falder ind under forbudet, eller hele aftalen, hvis disse dele synes uadskillelige fra aftalens øvrige bestemmelser;

det påhvilede derfor Kommissionen at indskrænke sig til i den anfægtede afgørelse at konstatere en overtrædelse for de deles vedkommende, der ramtes af forbudet, eller i afgørelsens begrundelse at gøre rede for, hvorfor disse dele forekom den uadskillelige fra aftalens øvrige bestemmelser;

det fremgår imidlertid af afgørelsens artikel 1, at overtrædelsen er konstateret for hele aftalens vedkommende, selv om Kommissionen ikke har givet en retligt fyldestgørende begrundelse for at lade hele aftalen ramme af ugyldighed, idet det ikke er påvist, at alle dens bestemmelser strider mod artikel 85, stk. 1;

det forhold, der er anset for stridende mod artikel 85, stk. 1, følger nemlig ikke af en samvirken af alle bestemmelser i aftalen af 1. april 1957 og af dennes samlede effekt, men af visse bestemmelser i aftalen, hvorved der skabes en absolut områdebeskyttelse, samt af tillægsaftalen vedrørende varemærket GINT;

artikel 1 i den anfægtede afgørelse vil derfor være at ophæve, i det omfang den uden tilstrækkelig begrundelse udstrækker ugyldigheden i medfør af artikel 85, stk. 2 til alle aftalens bestemmelser.

Angående konstateringen af overtrædelsen vedrørende aftalen om varemærket GINT

Sagsøgerne hævder, at Kommissionen har handlet i strid med artiklerne 36, 222 og 234 i EØF-traktaten og desuden overskredet sin kompetence ved at fastslå, at aftalen om indregistreringen i Frankrig af varemærket GINT tjener til at sikre Consten en absolut områdebeskyttelse, og på det grundlag, i afgørelsens artikel 3, fratage Consten muligheden for, til afværgelse af parallelimport, at håndhæve de rettigheder, som følger af den nationale varemærkelovgivning.

Sagsøgerne er navnlig af den opfattelse, at de påtalte virkninger for konkurrencen ikke kan henføres til aftalen, men skyldes varemærkets indregistrering i henhold til den franske lovgivning, som for mærkets indehaver afføder en originær rettighed, hvoraf følger en absolut områdebeskyttelse i henhold til national ret.

Constens eneret i henhold til aftalen til i Frankrig at benytte varemærket GINT — som på tilsvarende måde kan anvendes i andre lande — er beregnet på at muliggøre overvågning og hindring af parallelimport;

aftalen, hvormed Grundig som indehaver af nævnte varemærke ifølge international registrering har bemyndiget firmaet Consten til at anmelde mærket i eget navn, sigter således mod en begrænsning af konkurrencen;

selv om Consten, på grund af varemærket GINT's anmeldelse, er originær indehaver efter fransk ret af de dertil knyttede rettigheder, var det dog i kraft af en aftale med Grundig, at Consten fik mærket anmeldt;

denne aftale kan derfor rammes af forbudet i artikel 85, stk. 1;

forbudet ville imidlertid være uden virkning, hvis Consten fremdeles kunne benytte varemærket til samme formål som det, der søgtes opnået gennem den aftale, der er anset for retsstridig;

artiklerne 36, 222 og 234 i traktaten, som sagsøgerne påberåber sig, udelukker ikke, at fællesskabsretten kan have indflydelse på håndhævelsen af den industrielle ejendomsret efter national lovgivning;

artikel 36, som indskrænker rækkevidden af de i traktatens afsnit I, kapitel 2 indeholdte bestemmelser om liberalisering af vareudvekslingen, kan ikke indskrænke anvendelsesområdet for artikel 85;

artikel 222 bestemmer blot: »De ejendomsretlige ordninger i medlemsstaterne berøres ikke af denne traktat«;

pålægget i den anfægtede afgørelses artikel 3 om ikke at bruge nationale industrielle varemærkerettigheder til at hindre parallelimport berører ikke disse rettigheds eksistens men begrænser deres udøvelse, for så vidt dette er nødvendigt for håndhævelsen af forbudet i artikel 85, stk. 1;

bestemmelsen i Rådets forordning nr. 17/62, artikel 3, hvorefter Kommissionen kan udstede sådanne pålæg, er i overensstemmelse med Fællesskabets konkurrenceordning, der består af umiddelbart gældende retsregler, som uden videre er bindende for den enkelte;

det ville være uforeneligt med den omtalte hovedtanke med denne ordning og med dens gennemførelse, om de rettigheder, der følger af varemærkelovgivningen i de forskellige lande, blev misbrugt til at omgå virkningerne af Fællesskabets kartelret;

endelig er artikel 234, som tager sigte på at sikre tredjelandes rettigheder, ikke anvendt i det foreliggende tilfælde;

efter det anførte er de nævnte søgsmålsgrunde uberettigede.

K l a g e p u n k t e r n e v e d r ø r e n d e m a n g l e n d e h ø r i n g a f t r e d j e m a n d

Sagsøgerne og den tyske regering gør gældende, at den anfægtede afgørelses artikel 3 i virkeligheden er rettet mod hele afsætningen af Grundig-varer inden for fællesmarkedet;

derved skulle Kommissionen have overskredet sin kompetence og tilsidesat det krav, som alle, der er berørt af aftalen, har på at blive hørt.

Det forbud for Grundig, der følger af den nævnte artikel 3, mod at hindre sine eneberegtigede forhandlere og sælgere i at eksportere til Frankrig, er det nødvendige supplement til forbudet mod den absolutte områdebeskyttelse, som var blevet indrømmet Consten;

dette forbud går således ikke ud over rammerne for den sag, som har ført til anvendelsen af artikel 85, stk. 1 på aftalen mellem Grundig og Consten;

desuden berører den anfægtede afgørelse ikke direkte den retlige gyldighed af aftalerne mellem Grundig og andre grossister og forhandlere end Consten; den indskrænker kun Grundigs handlefrihed i henseende til parallelimport af virksomhedens produkter til Frankrig;

selv om det er ønskeligt, at Kommissionens undersøgelser så vidt muligt kommer til at omfatte alle, der kan blive berørt af dens afgørelser, kunne de øvrige Grundig-forhandleres interesse i at forhindre, at en aftale, som nok gav dem faktiske fordele, men som de ikke var parter i, blev erklæret ugyldig, ikke danne grundlag for noget krav på at blive hørt af Kommissionen ex officio i den sag, som var indledt vedrørende forholdet mellem Consten og Grundig;

denne søgsmålsgrund er således uberettiget.

K l a g e p u n k t e r n e v e d r ø r e n d e a n v e n d e l s e n a f
a r t i k e l 8 5 , s t k . 3

Betingelserne for anvendelsen

Sagsøgerne, der på flere punkter støttes af den tyske regering, gør bl.a. gældende, at alle de forudsætninger for en undtagelse fra forbudet, hvis tilstedeværelse benægtes i den anfægtede afgørelse, faktisk var opfyldt.

Sagsøgte går ud fra, at det påhviler de berørte virksomheder at bevise, at forudsætningerne for en dispensation er til stede.

Virksomhederne har krav på, at Kommissionen underkaster deres ansøgninger om anvendelse af artikel 85, stk. 3 en sagligt forsvarlig prøvelse;

Kommissionen kan ikke i den henseende nøjes med at kræve, at virksomhederne fører bevis for, at forudsætningerne for dispensation er opfyldt, men må i overensstemmelse med principperne om god embedsførelse bidrage med egne midler til oplysning af de faktisk og retligt relevante forhold;

på den anden side indebærer Kommissionens varetagelse af sine opgaver nødvendigvis vanskelige vurderinger af økonomiske forhold;

domstolsprøvelsen af disse vurderinger må tage hensyn hertil og begrænse sig til en undersøgelse af rigtigheden af de kendsgerninger, vurderingen bygger på, og af Kommissionens henførelse af disse under gældende retsregler;

denne prøvelse skal først og fremmest dreje sig om afgørelsernes begrundelse, hvoraf det skal fremgå, hvilke kendsgerninger og overvejelser de nævnte vurderinger er baseret på.

I den anfægtede afgørelse angives det som hovedbegrundelse for afslaget på at meddele dispensation, at betingelsen i artikel 85, stk. 3, litra a) ikke er opfyldt.

Den tyske regering anker over, at afgørelsen lader det stå åbent, om de dele af aftalen, hvis gunstige virkninger Kommissionen anerkender — navnlig bestemmelserne om foruddispositioner og om garanti- og serviceydelser — kan opretholdes uændret efter bortfaldet af den absolutte områdebeskyttelse.

Den anfægtede afgørelse indrømmer kun som en mulighed, at den omstridte eneforhandlingsaftale bidrager til en forbedret produktion og varefordeling;

derefter undersøges det i afgørelsen »om en forbedring af varefordelingen ikke længere vil kunne opnås ved hjælp af eneforhandlingsaftalen, hvis parallelimport tillades«;

sagsøgernes anbringender vedrørende foruddispositioner, markedsobservation, garanti og kundeservice undersøges, og derefter konstateres det: »Andre grunde, som kunne tale for nødvendigheden af en absolut områdebeskyttelse, er ikke gjort gældende og ses heller ikke at foreligge.«

Spørgsmålet, om der foreligger en sådan forbedring af produktionen eller varefordelingen, som er en betingelse for dispensation, må besvares under hensyntagen til ånden i artikel 85;

navnlig kan man ikke gå ud fra, at enhver fordel, som aftalen medfører for aftaleparternes produktions- og salgsvirksomhed, udgør en sådan forbedring, idet disse fordele, som i reglen er ubestridelige, vil få aftalen i alle dens punkter til at tage sig ud som nødvendig for den således opnåede forbedring;

en sådan subjektiv metode, hvorved begrebet »forbedring« bestemmes efter de særlige omstændigheder i det pågældende kontraktforhold, svarer ikke til artikel 85's målsætning;

i øvrigt viser netop den omstændighed, at traktaten kræver, at konkurrencebegrænsningen er »nødvendig« for den omhandlede forbedring, klart, hvilken betydning denne forbedring må have;

den må navnlig medføre mærkbare objektive fordele, som kan opveje de ulemper for konkurrencen, der følger heraf.

Den tyske regerings anbringende hviler på en antagelse af, at alle de bestanddele af aftalen, der fremmer en sådan forbedring, som deltagerne har tilsigtet, skal oprettholdes, og derved forudsættes det, at spørgsmålet, om alle disse bestanddele ikke alene er gavnlige, men også nødvendige for forbedringen af produktionen eller fordelingen af de pågældende produktér, allerede er besvaret bekræftende;

dermed svækkes ikke bare kravet om »nødvendighed«, men der sker også en forveksling af aftaleparternes særinteresser med objektive forbedringer i EØF-traktatens forstand.

Ved skønnet over, hvilken vægt de enkelte aftalebestemmelser havde, måtte Kommissionen både vurdere deres indvirkning på en objektivt konstaterbar forbedring af produktionen og varefordelingen og undersøge, om de heraf følgende fordele var tilstrækkelige til, at de tilsvarende konkurrencebegrænsninger kunne anses for nødvendige;

det er uforeneligt med denne forståelse at hævde, at samtlige bestemmelser i parternes aftale, som kan bidrage til den tilsigtede forbedring, må opretholdes;

den tyske regerings klagepunkt bygger således på urigtige forudsætninger og giver ikke grundlag for at anfægte Kommissionens skøn.

Sagsøgerne gør gældende, at tilladelsen af parallelimport vil have til følge, at eneforhandlere ikke kan træffe dispositioner for fremtiden.

Ethvert skøn over fremtidige salgsmuligheder indeholder visse usikkerhedsmomenter;

det må baseres på en række foranderlige og tilfældige faktorer;

tilladelsen af parallelimport kan givetvis medføre en øget risiko for eneforhandleren, som på forhånd afgiver en fast ordre på de mængder, han mener at kunne afsætte;

en sådan risiko er imidlertid forbundet med alle former for handelsvirksomhed og kan for så vidt ikke begrunde en særlig beskyttelse.

Sagsøgerne bebrejder endvidere Kommissionen, at den ikke på grundlag af konkrete faktiske forhold har undersøgt, om det er muligt at sikre garanti- og serviceydelser uden absolut områdebeskyttelse;

de fremhæver navnlig den betydning, det har for Grundig-mærkets ry, at der i forbindelse med alle Grundig-apparater, der kommer i handelen, beredvilligt præsteres sådanne ydelser;

en frigivelse af parallelimporten skulle tvinge Consten til at nægte disse ydelser for apparater, der indføres af konkurrenterne, som ikke selv yder tilfredsstillende garanti og service;

en sådan nægtelse ville efter sigende også stride mod forbrugernes interesser.

Hvad angår gratis garantiydelser, henvises der i afgørelsen til, at køberne i reglen kun kan gøre deres krav i så henseende gældende hos deres leverandører og i henhold til de med disse aftalte betingelser;

sagsøgerne bestrider ikke for alvor dette;

frygten for, at utilstrækkelige garantiydelser ville kunne skade Grundig-produkternes ry, forekommer således ubegrundet;

Constens hovedkonkurrent, firmaet UNEF, som begyndte at forhandle Grundig-produkter i Frankrig på et senere tidspunkt end Consten, og som har måttet løbe en ikke ubetydelig risiko, yder alligevel gratis garanti og tilbyder kundeservice mod betaling på betingelser, der stort set ikke synes at have skadet Grundig-mærkets omdømme.

I øvrigt er der intet, der forhindrer sagsøgerne i gennem passende reklame at oplyse forbrugerne om de ydelser og øvrige fordele, som det officielle salgsskema for Grundig-produkter i givet fald kan tilbyde;

det er således ikke rigtigt, at det af Consten iværksatte salgsarbejde nødvendigvis også vil komme parallelimportørerne til gode;

sagsøgernes klagepunkter i så henseende er derfor ubegrundede.

Sagsøgerne beklager sig endvidere over, at Kommissionen ikke har undersøgt, om den absolutte områdeskyttelse er nødvendig for at gøre det muligt at afskrive de betydelige omkostninger, som Consten har haft i forbindelse med Grundig-produkternes markedsføring i Frankrig.

Sagsøgte indvender herimod, at den ikke, inden den påklagede afgørelse blev truffet, havde noget kendskab til, at der skulle være markedsføringsomkostninger, som ikke var afskrevet.

Sagsøgerne har ikke bestridt denne påstand;

Kommissionen kan ikke have været forpligtet til på eget initiativ at undersøge dette spørgsmål ;

i øvrigt ville sagsøgernes argument i sidste instans munde ud i den påstand, at forhandleren ikke ville have accepteret de aftalte betingelser uden en absolut områdebeskyttelse ;

dette har imidlertid intet at gøre med spørgsmålet om forbedring af varefordelingen i den i artikel 85, stk. 3 forudsatte betydning ;

dette klagepunkt vil således være at afvise.

Sagsøgeren Grundig gør desuden gældende, at eneforhandleren ikke uden en absolut områdebeskyttelse vil være rede til at påtage sig de omkostninger, som er nødvendige for at holde markedet under observation, da resultatet af hans indsats i modsat fald kunne komme parallelimportørerne til gode.

Sagsøgte indvender, at nævnte observation af markedet først og fremmest har til formål at muliggøre, at produkter, der eksporteres til Frankrig, kan blive udstyret med de tekniske forbedringer, som svarer til de franske forbrugeres ønsker, og at de derfor ikke kan komme andre end Consten til gode.

Da Consten er eneforhandler, hvilken egenskab den anfægtede afgørelse ikke fratager det, skulle det faktisk alene være Consten, som får leveret apparater, der er specielt tilpasset det franske marked ;

Klagepunktet er således ubegrundet.

Klagepunkterne mod den del af den anfægtede afgørelse, som vedrører spørgsmålet, om den i artikel 85, stk. 3, litra a) omhandlede betingelse er opfyldt, er ikke, hverken enkeltvis eller betragtet under ét, begrundede ;

da der kun kan meddeles dispensation i henhold til artikel 85, stk. 3, såfremt samtlige betingelser i nævnte bestemmelse er opfyldt, er det unødvendigt at undersøge anbringenderne vedrørende de øvrige betingelser for dispensation.

Vedrørende undladelsen af at meddele betinget dispensation

Under henvisning til, at dispensation er blevet nægtet på grund af den absolutte områdebeskyttelse til fordel for Consten, gør Grundig gældende, at Kommissionen, i henhold til artikel 7, stk. 1 i Rådets forordning nr. 17/62, i hvert fald burde have godkendt eneforhandlingsaftalen på betingelse af, at parallelimport ikke blev forhindret ;

da en sådan betinget dispensation ikke er blevet givet, skulle afgørelsen gå videre end fornødent under hensyn til sin begrundelse og sit formål, at forbyde den absolutte områdebeskyttelse.

Ved den delvise ophævelse af den anfægtede afgørelse er grundlaget for dette klagepunkt bortfaldet.

På grundlag af disse præmisser,

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

idet den forkaster enhver videregående eller hermed uforenelig påstand:

1. Den af Kommissionen for Det europæiske økonomiske Fællesskab truffne beslutning af 23. september 1964 i en sag i henhold til traktatens artikel 85 (IV/A-00004-03344 »Grundig-Consten«), offentliggjort i De Europæiske Fællesskabs Tidende af 20. oktober 1964 (siderne 2545/64 ff.), ophæves i det omfang, det i dens artikel 1 erklæres, at hele aftalen af 1. april 1957 udgør en overtrædelse af artikel 85, herunder de dele af aftalen, der ikke har betydning for nævnte overtrædelse.
2. Med hensyn til de øvrige påstande i søgsmålene 56/64 og 58/64 frifindes sagsøgte.

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. juli 1966.

A. Van Houtte
Justitssekretær

Ch. L. Hammes
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT KARL ROEMER FREMSAT DEN 27. APRIL 1966

Høje Ret.

I den sag, som jeg idag skal beskæftige mig med, er der for første gang en afgørelse fra Kommissionen til debat, i hvilken Det europæiske økonomiske Fællesskabs kartelret er blevet anvendt på et enkelttilfælde. Som De ved, drejer det sig om et afslag fra Kommissionen på en anmodning om dispensation ef-

ter traktatens artikel 85 for en af sagsøgerne truffet aftale.

Om sagens faktiske omstændigheder skal der siges følgende:

Det tyske Grundig-Verkaufs-GmbH, Nürnberg (altså firmaet Grundigs salgsselskab) indgik den 1. april 1957 en aftale på ube-